

[Bertel Dahlgaard.]

gerne ved opførelsen af 3 000 beboelseslejligheder, d. v. s. boliger for en hel by på 10 000 indbyggere. Intet land kan ret længe opretholde sin økonomi, hvis ikke dets produktion og det, landet tilbytter sig for produktionen, kan dække befolkningens forbrug, men det er netop den stilling, Danmark befinder sig i i øjeblikket. Derfor øges gælden, og da vi er nær ved det punkt, hvor vi ikke kan låne mere gennem den internationale betalingsunion uden at måtte underkaste os direktiver udefra, må landets samlede forbrug nedsættes for at lette presset på valutabalancen. Men hertil kommer en anden opgave, nemlig at bremse prisstigningen, der truer med at udhule den danske kronens værdi og forringe landets konkurrenceevne.

Stående overfor denne dobbelte opgave hævder det radikale venstre, at rigsdagen må handle udfra følgende synspunkter. For det første: den prisstigning, der har indenlandske årsager, må standses. For det andet: erhverv, der har nydt særlig fordel af krigskonjunkturerne, skal yde bidrag til prisstandsningen. Og for det tredje: alle befolkningsdele skal derefter være villige til en mindre nedsættelse af deres forbrug og derved at begrænse indkøbet af udenlandske varer.

På grundlag af disse synspunkter foreslog det radikale venstre under forhandlingerne, at man skulle søge skabt ligelighed mellem de forskellige samfundsgrupper. Ved en kornlov skulle det større landbrug afgive det fornødne brødkorn til en maksimumspris af 50 kr. samt 100 000 t foderkorn til det mindre landbrug til en pris af 45 kr. Hjemmemarkedspriserne for landbrugsprodukter skulle fastlægges for et år på deres nuværende niveau. Under forudsætning af en bunden opsparing også for andre befolkningsgrupper skulle landbruget endvidere være villigt til at opspare en fond, som senere under andre økonomiske forhold skulle udbetales landmændene. Under skibsfartens højkonjunktur skulle visse kvantiteter af korn, brændsel og andre vigtige råstoffer hjemføres til nedsatte fragter. For industri og handel skulle avancerne begrænses som foreslået af handelsministeren. Der skulle gennemføres en øget bunden opsparing for aktieselskaber, og udbetalingen af udbytte skulle holdes indenfor rimelige grænser. For tjenestemænd, funktionærer og arbejdere skulle dyrtidstillægget efter januarpristallet udbetales fuldtud; hvis julipristallet trods prisstabiliseringen giver ret til nye dyrtidstillæg, udbetales disse ikke, men opsamles for den enkelte som bunden opsparing og

udbetales senere under ændrede økonomiske forhold. Brunkulsproduktionen og skovhugsten skulle forøges, så importen af brændsel og træ kunne formindskes. Der skulle ske en yderligere begrænsning af importen af undværlige varer, og i tilfælde af mangel på nødvendige varer som brændsel skulle en ligelig fordeling sikres.

Under forhandlingerne syntes der virkelig udsigt til principiel forståelse mellem de fire partier på en række punkter. Det gjaldt kornlov, fragtnedsættelser, avance- og udbyttebegrænsning, importregulering, en vis prisstabilisering og bortfald af statstilskud på enkelte områder. Men der var jo også betydelige uoverensstemmelser, og jeg skal nævne et par af de væsentlige punkter, hvor det radikale venstre ikke kunne tiltræde andre partiers anskuelser.

Jeg skal ikke i denne forbindelse gå nærmere ind på retsforbundets forslag, der jo som helhed byggede på partiets sædvanlige tanke, at Danmarks 4 mill. mennesker kan overgive sig til kræfternes frie spil uden hensyn til, at hele den øvrige verden er ved at indrette sig på krigsøkonomiens varemangel, og uden hensyn til, at Danmark står uden valutabeholdning og uden yderligere kreditmuligheder. Det mest karakteristiske for partiets stilling var vel iøvrigt, at man ønskede forhandling med nationalbanken om at gå til fri valutahandel, d. v. s. at prisen på fremmed valuta skulle bestemmes af udbud og efterspørgsel. Enhver vil forstå, hvad en sådan fri valutahandel i dag ville betyde i Danmarks stilling. Da vi netop har mangel på fremmed valuta, som vore importvarer skal købes for, ville en sådan fri valutahandel uundgåeligt føre til en forhøjelse af prisen på den fremmede valuta og følgelig betyde en nedgang i kronens værdi. Resultatet ville altså blive en ny devaluering.

Socialdemokratiet foreslog som bekendt en 5 pct.s omsætningsafgift i detailhandelen på alle andre varer end fødemidler. Prisforhøjelsen ved omsætningsafgiften skulle indbringe ca. 450 mill. kr. og skulle ikke indregnes i pristallet, og denne omsætningsafgift tiltrådte på dette tidspunkt regeringspartierne.

Denne almindelige omsætningsafgift måtte det radikale venstre bestemt modsætte sig. Vore grunde herfor var følgende:

For det første er det en højst ejendommelig tanke, at på en tid, hvor den internationale prisstigning skyller ind over landet med prisstigninger helt op til både 50 og 100 pct., skulle vi selv lægge en yderligere prisstigning på alle almindelige forbrugsvarer. Hvis vi